

ŘEHOLE A ŽIVOT

DUBEN—KVĚTEN 2010

„Vy, věřící obou pohlaví tohoto řádu Nejmenších, kteří bojujete za krále nebes podle této řehole a kteří doufáte, že skrze její zachování vejdete do života věčného, jste především zavázáni věrně střežit příkázání Boží a svaté církve. Pokorně uctívejte jediného Boha ve třech osobách, milujte ho celým srdcem, všemi silami a nade všechno, věrně mu služte a upevněte v něm natrvalo své srdce“ (Řehole I,1).

**„Jeho Pán mu odpověděl: ‚Správně, služebníku dobrý a věrný, nad málem jsi byl věrný, ustanovím tě nad mnohým; vejdi a raduj se u svého pána.‘
(Mt 25,21)**

Čtení svaté Řehole, od jejího „incipit“ a od prvních slov, vede k opodstatněnému dotazu: kým byli terciáři prvních dob?

Nejedná se jen o dějepisickou zvědavost, ale o upřímné hledání kořenů, kterého je zapotřebí ještě dnes, kdy se snažíme dát smysl přítomnosti „nejmenších“ terciářů v církvi a ve světě, abychom kvalifikovali jejich svědectví věrností charismatu i historickou věrohodností.

A opravdu, každé charisma, jako dar Ducha, třebaže vzácné a definitivní samo o sobě, co do vyjádření neodvolatelného DARU od Boha pro dobro církve, vyžaduje, aby bylo zařazeno do historie, protože musí být žité muži a ženami v čase a historii.

Víme, že zkušenost sekulárních třetích řádů nebyla první zkušeností vztahu mezi řeholníky a laiky v církvi. Již v době mnišství se napomáhá šíření skupin laiků, kteří navazují právní a duchovní vztahy s mnichy a vytvářejí tak tzv. „klášterní rodiny“.

Ale teprve se vznikem žebavých řádů, ve 12.-13. stol., se rodí sdružení laiků, která zahrnovala muže i ženy, kteří, prostřednictvím cvičení modlitby a skutků pokání a lásky k bližnímu, oživovali ve světském stavu ideál dokonalosti nabízený v mnišských řádech.

Patří mezi ně především Řád Pokání, vzniklý v r. 1221, jehož členové se zavazovali k ustavičné modlitbě a k tvrdým tělesným kajícím praktikám, se zákazem nosit zbraně a vykonávat určitá zaměstnání nebo řemesla neslučitelná s evangeliem.

Právě tento se asi stal vzorem pro ostatní laické terciářské řády a jistým způsobem i pro ten založený sv. Františkem z Pauly.

Charakteristikou žebavých řádů bylo organizování těchto „bratrů“ v jeden korpus (tělo), se zřetelem na křesťanskou dokonalost, nastíněnou spiritualitou zakladatele řádu.

Vznikala bratrstva (fraternitas): muži a ženy, ženatí a nemající účast na duchovních dobrech a odpustkách kláštera a řádu, nicméně zůstávající ve svých domech, majitelé svého jmění.

**„Jeho Pán mu odpověděl: ‚Správně, služebníku dobrý a věrný, nad málem jsi byl věrný, ustanovím tě nad mnohým; vejdi a raduj se u svého pána.‘
(Mt 25,21)**

V prvních slovech Řehole pro věřící obou pohlaví Řádu nejmenších se opakují některé výrazy, které odkazují na bojovnost a na službu: slova, která vyvolávají vzpomínky na společenský kontext, vojenský a buržoazní, jako ten, ke kterému se podle všeho vztahovala verze řehole z r. 1506.

Terciáři jsou tedy věřícími, kteří se dobrovolně dali do služeb Krále nebes, kteří na sebe vzali jasně stanoveným způsobem závazek viditelného následování, které bude uplněno v následujících kapitolách prostřednictvím objasnění konkrétních chování. Bude se mluvit, mimo jiné, o zřeknutí se marnivosti, oslav, o vyhýbání se užívání zbraní a o zákazu lichvaření.

Řehole tedy terciářům navrhuje, aby na sebe vzali konkrétní závazky osobního a společenského života, kterými by zviditelnili dalekost od obvyklého smýšlení té doby a společnosti, nicméně zůstávaje na svém místě v rodině a ve společnosti.

Bojovnost ve Třetím řádu tedy měla konkrétní dopad na volby každodenního života a proměnila se v nástroj, jak nabídnout laikům – aniž by měnili stav či zaměstnání – přednostní způsob posvěcení, srovnatelný s tím řeholníků.

V komentáři o Giryho k Řeholi nejmenších terciářů čteme, že „Vy, nejmenší terciáři.....

ačkoli nejste ve vlastním slova smyslu řeholníky či mniškami, poněvadž neskládáte sliby chudoby, čistoty a poslušnosti, které tvoří podstatu řeholního stavu, se nicméně tomuto božskému stavu velice blížíte. (P. F. Giry v Moretti, „Příručka k užívání pro terciáře a ctitele sv. Františka“, Řím 1933)

Vycházejí z tohoto předpokladu, komentátor ze 17. století objasňuje některé pojmy s cílem ukázat styčné body mezi životem terciáře a oním řeholníkem ve vztahu ke ctnostem chudoby, poslušnosti a čistoty, jejichž praxe je základem k naplnění „odpovědi na vaše znamenité povolání a na svatost vašeho stavu“.

A dodává: Poněvadž je váš stav bezprostředně blízký řeholnímu stavu a máte s ním taktéž velmi úzkou vazbu, nutně z toho vyplývá, že – při všem, co můžete konat ve světě – musíte v sobě projevat tyto božské ctnosti, které vedou k pravé slávě a štěstí“.

„Jeho Pán mu odpověděl: ‚Správně, služebníku dobrý a věrný, nad málem jsi byl věrný, ustanovím tě nad mnohým; vejdi a raduj se u svého pána.‘ (Mt 25,21)

„Věrně mu služte“, tak vybízí řehole, když poukazuje na základní úsilí „nejmenšího“ terciáře.

Otázkou zůstává, jak projevit tuto službu, jak realizovat tuto bojovnost, avšak distancovat se přitom od neplodného opakování praktik modlitby a askeze a vyvarovat se vypůjčovat si nekriticky vzory chování vlastní řeholní části řádu a bez opravdového přínosu svědectví ve světě.

Obraz „nejmenšího“ laika se může tedy přirovnat k onomu dobrému a věrnému služebníku, kterému je přislíbeno ustanovení nad mnohým, poněvadž je oceněna jeho věrnost nad málem. Charakteristikou dobrého a věrného služebníka není tak moc to, že si vyhrnul rukávy, aby sloužil pánu, ale spíše to, že bděl při očekávání pánova návratu. Věrný služebník je ten, který zůstává na svém místě, který se neztrácí v mnohých aktivitách, ale má jasnou představu o úkolu, který mu byl svěřen, a vytrvale jej plní, zúrodňující vše, co mu pán svěřil.

Také v úryvku o Ježíšově návštěvě u sester Marty a Marie je smysluplné objasnění evangelní představy o službě. (viz Lk 10, 38-42).

Ježíše netěší příliš starostlivé přijetí Marty, zjevně výtečné paní domu, která dělá vše co může pro dokonalé přijetí hosta; ale chválí postoj jen zdánlivě nepříčinné Marie, která si zvolila nejlepší úděl...

...který jí nikdo nevezme.

Obě ženy mají na srdci Přítele, Učitele..... a chtějí zpříjemnit jeho pobyt v jejich domě. Marta cítí povinnost služby, starostlivost, aby vše bylo na svém místě; Marie neodolá touze být v Jeho blízkosti, aby mu naslouchala, komunikovala s Ním...

Marie, v podstatě, porozumí jedinečnosti okamžiku a, i za cenu opomenutí formálních povinností spojených s pohostinností, nezřekne se toho, aby se zastavila u Mistrových nohou.

V Ježíšových slovech: „Marto, Marto, děláš si starosti a znepokojuješ se pro mnoho věcí. Marie si vybrala nejlepší úděl“ není pohrdání pro činnost, konání, ale poukazuje se na službu, která by měla vycházet z rozlišování, která by měla být pečlivě uvážena ve vztahu ke kontextu, vhodnosti.

Nelze odsuzovat dobře vychovanou Martu za to, že se činila kvůli svému hostu, ale musí se ocenit Marie, která pochopila, že její místo, v té chvíli, je tam u Mistrových nohou, v dimenzi přátelství a hlubokého společenství.

Toto nás Ježíš chtěl naučit.

Sloužit znamená poslouchat; ale poslouchat znamená odpovídat s láskou, přijímaje v hloubi vlastního srdce kvalitu návrhu, náročného, všeobjímajícího návrhu, jako je ten následování Krista.

Jedná se tedy o napodobování Jeho, trpícího Služebníka, poslušného Syna, který přijal Otcův plán a svobodně nabídl svůj život.

„Jeho Pán mu odpověděl: ‚Správně, služebníku dobrý a věrný, nad málem jsi byl věrný, ustanovím tě nad mnohým; vejdi a raduj se u svého pána.‘ (Mt 25,21)

Pro Nejmenšího laika nakonec, výzva „věrně sloužit Králi nebes“, je úzce spojena se závazkem upevnit v Něm své srdce.

Tato podivuhodná syntéza akce a kontemplance znovu vede do srdce spirituality „nejmenších“, hluboce kontemplativní a současně nasměrované k efektivní přítomnosti v dějinách.

Nebudou to cvičení zbožnosti ani mnoho půstů, co vydá svědectví „nejmenšímu“ laickému životu, ale spíše hluboké přijetí Slova, které spasí a proměňuje. Věrná služba, k níž je povolán Nejmenší laik, je tedy zakořeněna v hlubokém a stálém hledání Boží vůle ve vlastní osobní i společenské historii, která je místem povolání..

Volby, které vzniknou za účelem svědectví, budou muset zviditelnit zkušenost lásky s Pánem, který volá především ke společenství s Ním a tedy k radikální modifikaci vlastního bytí a jednání, aby se uzpůsobilo Jemu, Pánu života a dějin.

„Správně, služebníku dobrý a věrný ..... vejdi a raduj se u svého pána.“

Příslib věčného štěstí se tedy uvádí ve spojení s poslušnou a věrnou odpovědí na návrh života, který od „nejmenšího“ laika vyžaduje být uvnitř historie s kompetencí a schopností rozlišování, k rozpoznání svého úkolu, ale dáváje vždy přednost Setkání s Pánem ve společenství lásky, které je odevzdáním se Jeho vůli, vydáním cele sebe samého k milování Jeho i bratří bez hranic.

MODLEME SE:

„Pane, nauč nás, které místo
zaujímá ve věčném románu,
započatém mezi tebou a námi,
tanec naší poslušnosti.
Ukaž nám velký orchestr tvých plánů:
V něm, to co dopustíš,
vydává zvláštní zvuky
v jasném pokoji, který ty si přeješ.
Nauč nás nosit každého dne
naši lidskou přirozenost
jako plesové šaty, které způsobí,
že si na tobě zamilujeme všechny detaily.
Jako nepostradatelné šperky.

(Z „Tanec poslušnosti“, M. DELBREL)